

CW3.1

Toelichting pilot terugvorderen ter hoogte van netto

Doel(en)

Het hoofddoel van deze (tijdelijke) maatregel is het bieden van een zeker en voorspelbaar inkomen. Herkenbaarheid en duidelijkheid over de reden achter en de hoogte van terugvorderingen hoort daarbij. Het matigen van terugvorderingen met een bedrag ter hoogte van de afgedragen loonheffing maakt dat een terugvordering aansluit bij wat burgers daadwerkelijk zelf hebben ontvangen.

Beleidsinstrument(en)

Om duidelijkheid te bieden over de reden achter en de hoogte van terugvorderingen, wordt een pilot uitgevoerd bij UWV waarbij bruto terugvorderingen worden gematigd met de hoogte van de eerder namens die burger door UWV afgedragen loonheffing. Doordat bij UWV veel vaker negatieve effecten van bruto terugvorderen plaatsvinden dan bij de SVB en gemeenten is het voorstel om alleen bij UWV categoriaal bruto vorderingen te matigen met de hoogte van de loonheffing.

Positief neveneffect van deze maatregel is dat UWV waarschijnlijk minder vragen hoeft te beantwoorden rondom bruto vorderingen. Negatief neveneffect is dat er een financieel voordeel ontstaat voor burgers die te maken krijgen met een gematigde vordering. Dit financieel voordeel ontstaat doordat de in verband met loonheffing gematigde vordering nog steeds geldt als negatief inkomen, waardoor een burger ook fiscaal voor een terugvordering wordt gecompenseerd. Om dit te mitigeren wordt de matiging alleen toegepast voor indien er niet verrekend wordt en niet binnen het jaar van ontstaan kan worden ingevorderd. Daarnaast is om deze reden gekozen voor een tijdelijke maatregel in de vorm van een pilot van juli 2026 tot en met 2028.

Alternatieve oplossingen als negatieve loonheffing of het defiscaliseren van uitkeringen bleken op korte termijn onuitvoerbaar of te veel van het doenvermogen van burgers te vragen. Voor de periode na 2028 worden reeds structurele oplossingen verkend.

Financiële gevolgen voor het rijk

Het deels kwijtschelden van vorderingen leidt tot extra kosten voor UWV. Bedragen die eerder wel ingevorderd werden worden nu immer kwijtgescholden. De verwachte effecten op de uitkeringslasten bedragen € 29 mln. per jaar. De uitvoeringskosten voor UWV bedragen naar verwachting € 2 mln. per jaar.

Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren

Burgers met een gematigde vordering ervaren een financieel voordeel van het matigen van hun vordering. Deels is dit gewenst bij burgers die nu een financieel nadeel ervaren. Dit gaat om mensen die nu een lager bedrag aan belasting terugkrijgen dan zij aan loonheffing hebben afgedragen. Deels is dit ook ongewenst zoals hierboven beschreven.

Nagestreefde doeltreffendheid

Het verlagen van vorderingen met de hoogte van de loonheffing ondervangt het huidige onbegrip over het vorderingsbedrag. Daarnaast krijgt men bij bruto terugvorderen zonder matiging pas een vergelijkbaar bedrag na een jaar terug met de aangifte inkomstenbelasting. De matiging zorgt dat het bedrag direct overeenkomt met hoe de burger een vordering ervaart, wat leidt tot meer herkenbaarheid en duidelijkheid over de hoogte van de terugvordering.

Nagestreefde doelmatigheid

Er zijn diverse instrumenten verkend waarbij er geen extra kosten gemaakt hoeven te worden. Deze bleken echter ofwel onuitvoerbaar op de korte termijn ofwel te veel van doenvermogen van de burger te vragen. Om doelmatigheid te vergroten wordt de terugvordering alleen gematigd als er de kans is op negatieve effecten voor de burger. Hier is voornamelijk sprake van bij UWV. Om die reden is gekozen om de pilot alleen bij UWV uit te voeren. Daarnaast wordt niet gematigd als verrekend wordt of als binnen het jaar van ontstaan te betalen loonheffing nog kan worden

verrekend. Doelmatigheid is echter wel de belangrijkste reden voor het slechts tijdelijk implementeren van deze oplossingsrichting. Voor de lange termijn worden reeds structurele oplossingen verkend, waaronder ook oplossingen in de fiscaliteit die op de korte termijn onuitvoerbaar bleken maar op de lange termijn mogelijk wel uitvoerbaar zullen zijn.

Evaluatieparagraaf

Voornemen is om eind 2027 een invoeringstoets te doen om een jaar na invoering enig inzicht te krijgen in doeltreffendheid en indicaties van eventueel oneigenlijk gebruik. Allereerst wordt doeltreffendheid gemeten aan de hand van het aantal vragen over bruto vorderingen. Daarnaast is het doel om inzicht te krijgen in eventueel oneigenlijk gebruik van de matiging door te kijken of er een verandering in de hoogte en het aantal terugvorderingen, het percentage verrekeningen en het percentage vorderingen dat de jaargrens overgaat. In de uitvoeringstoets komt UWV op indicatoren die inzicht geven in de doeltreffendheid en oneigenlijk gebruik.